

3. Rozvaha (diskrecionalita) ordináře při jednání v trestní záležitosti zločinu pedofilie¹

PIETRO MILITE
ČLEN SOUDU ŘÍMSKÉ ROTY

1. Úvod
2. Některá hermeneutická kritéria
3. Rozvaha ordináře při jednání v trestní záležitosti
4. Závažné zločiny (*delicta graviora*) a jejich vyhrazení Kongregaci pro nauku víry
 - 4.1. Vyhrazení (trestních činů) Kongregaci pro nauku víry ve vztahu k soudům prvního a druhého stupně
 - 4.2. Vyhrazení v rámci Římské kurie:
 - a) Nejvyšší soud Apoštolské signatury
 - b) Soud Římské roty
5. Zločin pedofilie a předpoklady jednání ordináře v trestní záležitosti
6. Závěr

1. Úvod

Kanonický řád, navzdory některým násilným nebo naopak zjednodušujícím interpretačním přístupům, vždy byl a zůstává otevřeným a pružným v oblasti jednání v trestní záležitosti, které je uskutečňováno ordinářem. Je-li ordinář postaven před jakýkoli případ stíhatelného proticírkevního chování, má se nechat vést takovým uplatněním normy, které je v souladu se systémem, avšak teologicky směřuje k tomu, aby mělo pastorační účinek; právě do tohoto „řečiště“ je situováno trestní právo církve.² Kánony 1341 a 1718 § 1, č. 2 Latinského kodexu³ jsou epistemologickým a zároveň hermeneutickým souhrnem toho, jakým způsobem chce církve v praxi uskutečňovat trestní předpisy v situaci, kdy má ordinář provést *proceduram iudicalem vel administrativam ad poenas irrogandas vel declarandas*, pouze pokud došel k závěru, že *neque fraterna correptione neque correptione neque aliis pastoralis sollicitudinis viis* nelze dostatečně napravit pohoršení, obnovit spravedlnost a napravit viníka; a to především pokud se toto jednání v trestní záležitosti - s přihlédnutím k tomu, co bylo řečeno výše - jeví jako prospěšné.

Jakoby v protikladu k takto kodifikované rozvaze ordináře v trestních záležitostech stojí, na druhé straně, skutečnost, že existují některé zločiny, jež jsou vyhrazeny Kongregaci pro nauku víry⁴ – jak ve vztahu k „periferním“⁵

¹ Článek je přeložen z *Quaderni dello studio rotale*, 16/2006; LEV.

² Tento doktrinární pohled zastává většina odborníků kanonického trestního práva.

³ Analogické ustanovení uvádějí kán. 1403, 1411 a 1469 CCEO. V této studii se nechceme zabývat východním právem, zmíníme se o něm, pouze když to bude nezbytné.

⁴ Aby nebyly pochybnosti ohledně toho, jaké zločiny jsou vyhrazeny Kongregaci pro nauku víry, vydal papež Jan Pavel II. 30. dubna 2001 «*motu proprio*» *Sacramentorum sanctitatis tutela* (AAS 93 [2001], str. 737 n.). Užitečný kritický rozbor podává D. CITO: *Nota al M.P. Sacramentorum sanctitatis tutela*, in: *Ius Ecclesiae* 14 (2002), str. 322-328.

Kongregace pro nauku víry 18. května 2001 taktéž zveřejnila list *Ad exsequendam ecclesiasticam legem*, in: AAS 93 (2001), str. 785-788. Nebyl však zveřejněn celý text *Normas substantiales et processuales* týkající se závažných zločinů.

soudům, tak ve vztahu k ostatním dikasteriím Římské kurie, jež mají právní moc. Toto vyhrazení se týká zločinů proti víře, závažnějších zločinů v morální oblasti (konkrétně pedofilie⁶) a zločinů spáchaných při slavení svátostí.

Článek 52 apoštolské konstituce *Pastor bonus*⁷ by tedy mohl vést k přesvědčení, že Kongregace pro nauku víry má téměř celou trestní pravomoc, která náleží Římské kurii, a zbavuje tak ve věci závažných zločinů obsahu soudní pravomoc Římské roty a správní pravomoc příslušných dikasterií.⁸ Ve skutečnosti se zmíněný výrok týká pouze té soudní či správní moci, kterou je třeba uplatnit, jedná-li se o záležitost spadající do oblasti Římské kurie. Přitom však musí zůstat zachován zřetel na pravomoc „periferních“ autorit, jak bylo zmíněno výše.

Tento článek, který chce uvedené téma prohloubit, se tedy vydává po právní cestě, kterou je třeba v její celistvosti teprve uspořádat. Také se čeká na další významné poznatky kritického charakteru v této oblasti.⁹ Článek se chce pokusit vymezit předpoklady jednání ordináře v trestní záležitosti zločinu pedofilie, a to ve světle zvláštních norem, podle kterých Kongregace pro nauku víry soudí či na sebe přebírá posouzení tohoto zločinu, které je jí právem vyhrazeno (srov. kán. 1362 § 1, č. 1 CIC a 1152 § 2, č. 2 CCEO).

2. Některá hermeneutická kritéria

Okolnosti týkající se případů pedofilie ze současné doby jistě ovlivnily Nejvyššího zákonodárce, když při uspořádání právních řešení na trestní úrovni (motu proprio *Sacramentorum sanctitatis tutela*) věnoval vzhledem k ostatním neméně závažným zločinům větší pozornost zločinu „*contra mores*“ uváděnému v kán. 1395 § 2¹⁰ (je-li spáchán s nezletilým).

Než vstoupilo v platnost motu proprio *Sacramentorum sanctitatis tutela*, soudila Kongregace pro nauku víry podle instrukce *Crimen sollicitationis*¹¹ nejen zločin nabádání k hříchu proti šestému přikázání, ke kterému došlo při příležitosti či pod záminkou svátostné zpovědi, ale též *crimen pessimum*, neboli

⁵ Pojem „periferní soudy“ odkazuje na soudy, které soudí z řádné právní moci, která je vlastní diecézním biskupům.

⁶ Některé bibliografické údaje týkající se tohoto tématu je možné najít v: P. MILITE, *Utrum „Pedofilia“ irregularitas „ex delicto“ est? Et, quatenus affirmative, indolem poenae habet an non?*, in: *Apollinaris* 76 (2003), str. 575-585.

Biskupská konference Spojených států amerických vydala k tématu těchto zločinů zvláštní instrukci pro uplatnění trestních norem při tomto zločinu: NATIONAL CONFERENCE OF CATHOLIC BISHOPS, *Canonical Delicts Involving Sexual Misconduct and Dimissal from the Clerical State*, tamtéž, str. 173-192.

⁷ JAN PAVEL II., apoštolská konstituce *Pastor bonus*, 28. června 1998, in: *AAS* 80 (1988), str. 841-912.

⁸ Viz pravomoc náležející Kongregaci pro východní církve, pro klérus, pro instituty zasvěceného života a společnosti apoštolského života, pro katolickou výchovu (srov. *Pastor bonus*, čl. 58 § 2, 108 § 1, 113 § 2, 116 § 2).

⁹ Důvodem nejistoty a neúplnosti při pokusu dát vyčerpávající odpověď na tento problém, jak uvádějí mnozí autoři (srov. J. LLOBELL, *I delitti riservati*, str. 239), je fakt, že dosud nebyl publikován text, který by v úplnosti uváděl všechny podstatné a procesní normy vztahující se k závažným zločinům. „Příčinou je možná choulostivost věci, přestože se to může zdát překvapivé; je třeba také přihlídnout k tomu, že motu proprio v některých bodech CIC a CCEO inovuje“ (D. CITO, *Nota al M.P. Sacramentorum sanctitatis tutela*, str. 323).

¹⁰ V CCEO obdobný kánon chybí.

¹¹ SUPREMA SACRA CONGREGATIO SANCTI OFFICII, instrukce *Crimen sollicitationis*, Ad omnes Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos aliosque locorum Ordinarios „etiam Ritus Orientalis“: De modo procedendi in causis sollicitationis, 16 martii 1962, Typis Polyglottis Vaticanis 1962.

vnější a závažný hřích homosexuality, který duchovní spáchal či se o něj pokoušel s jinými či s nedospělými osobami¹² obou pohlaví.

Obzvláště nepříjemná a pohoršlivá záležitost případů pedofilních kněží, která se začala rozvíjet v americkém národě¹³ a rozšířila se viditelným způsobem i v Evropě, vyvolala potřebu „vytvoření vhodnější aktuální normy, pro využití jak na univerzální tak na partikulární úrovni, jejíž uplatnění by bylo rychlé a přesné“.¹⁴ *Motu proprio* vydané v této věci tomuto požadavku nemálo vyhovělo, jelikož je určeno pro uplatnění v celé církvi.¹⁵

Z tohoto hlediska je v případě zločinu, který působí duším zvláštní škodu, volán k uplatnění normy především ordinář, jemuž přísluší náprava viníka a obnovení spravedlnosti a jenž se nemůže zprostit své povinnosti tím, že vše odkáže do pravomoci Svatého stolce a odmítne tak vlastní soudní a správní odpovědnost (srov. kán. 1342 § 2).

Z toho též vyplývá záruka pro viníka (*favor rei*), pachatele zločinu pedofilie, že bude souzen soudem, při kterém je pro něj příznivější obhajoba, a tedy soudem, v jehož místě má obžalovaný *trvalé* či *přechodné kanonické bydliště* a *in quo delictum patratum est*.

Aby byla zaručena ochrana dobra duší, zůstává zde možnost převzetí případu – i v prvním stupni – Kongregací pro nauku víry, a to v situacích, kdy by periferní soudy nemohly technicky zajistit odpovídající průběh trestního řízení.¹⁶ V této souvislosti je praxí Kongregace vyžadovat v každém případě od ordináře sepsání vota, čili vlastního úsudku o základních skutečnostech týkajících se řízení, které je podrobeno jeho šetření.

Odvolání proti trestnímu opatření prvního stupně musí být podáno výlučně soudu trestní povahy, ustanovenému podle čl. 52 *Pastor bonus* při Kongregaci pro nauku víry¹⁷ (na rozdíl od jiných případů spadajících do oblasti trestního práva, ve kterých se věřící a ochránce spravedlnosti mohou obrátit na místní odvolací soud, působící souběžně s Římskou rotou).

Tato dvě hermeneutická kritéria – odpovědnost ordinářů a princip *favor rei* chápáný v právním rámci vytyčeném kán. 223 § 2, podle něhož přísluší vždy církevním představeným, z důvodu obecného prospěchu, upravovat výkon práv patřících křesťanům – zdůrazňují, že čl. 52 *Pastor bonus* je třeba interpretovat v přesném smyslu slova; a že Kongregaci pro nauku víry jsou vyhrazeny pouze ty zločiny, které by mohly být považovány *stricto sensu* proti

¹² Srov. D. CITO, *Nota al M.P. Sacramentorum sanctitatis tutela*, str. 326. Pedofilové jsou pachatelé sexuální trestní činnosti, neboli „dospělé osoby, jejichž vědomá sexuální přání a sexuální odpovědi jsou namířeny, alespoň částečně, vůči dětem a vůči nezletilým a nevyspělým mladým lidem, kteří si tyto činnosti plně neuvědomují a nejsou schopni dát poučený souhlas“ (P. MILITE, *Utrum „Pedofilia“*, str. 575).

¹³ Ne náhodou byl vydán *reskript* adresovaný J.E. Williamu Henry Keelerovi, arcibiskupovi v Baltimore a prezidentu Biskupské konference Spojených států amerických, ze dne 25. dubna 1994 (SEGRETARIO DI STATO, *Rescript from Audience of His Holiness*), in: *Ius Ecclesiae* 8 (1996), str. 193.

¹⁴ G.P. MONTINI, *Provvedimenti cautelari urgenti nel caso di accuse odiose nei confronti di ministri sacri. Nota sui canonici 1044 e 1722*, in: *Quaderni di diritto ecclesiale* 12 (1999), str. 204; srov. P. MILITE, *Utrum „Pedofilia“*, str. 585.

¹⁵ To, co stanoví článek 52 *Pastor bonus*, bylo doplněno «*motu proprio*» *Sacramentorum sanctitatis tutela*, především ve věci závažných zločinů a odpovídajících trestů. Avšak vydání některých papežských *reskriptů*, které pozměňují některé normy uplatňované Kongregací pro nauku víry, volá po aktualizaci zmíněného *motu proprio*, a to především v té oblasti, která se během uplynulé doby dále vyvinula.

¹⁶ Pro podrobnější a jasnější rozbor hermeneutických principů, které se věnují tématu vyhrazení Kongregaci pro nauku víry, je možné využít studii J. LLOBELLA, *I delitti riservati*, str. 241-253.

¹⁷ V «*motu proprio*» *Sacramentorum sanctitatis tutela* je toto ustanovení znovu potvrzeno; uvádí se v něm: „*ulterius confirmando et determinando iudiciale eiusdem Congregationis pro Doctrina Fidei competentiam tamquam Tribunalis Apostolici*“ (*AAS* 93 [2001], str. 738).

víře anebo další, o jejichž povaze jako «*delicta graviora*» se jasně vyjadřuje trestní zákon.¹⁸

3. Rozvaha ordináře při jednání v trestní záležitosti

Východiskem naší analýzy je ustanovení vycházející z kán. 1341 a 1718 § 1, č. 1 CIC, které potvrzuje moc ordináře zhodnotit svojí rozvahou situaci, než rozhodne o zahájení řízení za účelem uložení (nebo úředního prohlášení) trestu.¹⁹

Zahájení soudního řízení není jedinou cestou jak dosáhnout obecného dobra (*Ordinarius [...] tunc tantum promovendam curet*) a musí být považováno za krajní východisko, ke kterému je třeba se uchýlit tehdy, když už není naděje na nápravu viníka jinými cestami než prostřednictvím trestního řízení.

Kán. 1341 hovoří především o cestě „bratrského napomenutí“ (*fraterna correctio*); bratrské napomenutí má, v duchu evangelia, odvrátit viníka od jeho proticírkevního chování; pokud nestačí napomenutí, má se ordinář vydat cestou „důtky“ (*correptio*), skrze kterou napomene bratra, jenž upadl do pochybení, formálním způsobem (a to musí být zapsáno do akt, která se uchovávají v tajném archivu kurie); anebo má použít jiných cest, ke kterým ho vede pastýřská péče, a využít všech morálních a právních prostředků (např. trestní pokání²⁰), které má církve k dispozici za účelem napravit pohoršení, obnovit spravedlnost a napravit viníka (*scandalum reparari, iustitiam restituí, reum emendari*).

Jinými slovy, ordinář má k dispozici i jiné prostředky (srov. kán. 1339 – 1340) - osobně či prostřednictvím někoho jiného - kázeňsky napomenout toho, kdo je ve velmi blízké příležitosti ke zločinu, nebo toho, kdo je po provedeném šetření vážně podezřelý ze spáchání zločinu.

Z toho, co je výše uvedeno, vyplývá zjištění, že ordinář disponuje velmi širokou diskrecionální mocí, kterou mu kanonický řád přiznává. Vede také téměř k závěru, že neexistuje téměř žádný případ, ve kterém by bylo naprosto nezbytné provést trestní řízení.

Přestože je posouzení závažného zločinu svěřeno rozvaze ordináře, který rozhodne o vhodnosti či nevhodnosti zahájení soudního procesu (srov. kán. 1718 § 1, č. 1-2), neméně významným je - v případě objektivně závažného chování z morálního a právního hlediska - však také odkaz na *neodkladnost* přesného uplatnění trestní normy (která v případě pedofilie ukládá dodržení zvláštních předpisů příslušného dikasteria²¹), na kterou se často ve jménu její flexibility a mírnosti nedbá.²²

¹⁸ Významné jsou zvláštní trestní předpisy vydané Biskupskou konferencí Spojených států amerických, počínaje odpovědí ze strany Státního sekretariátu, jejímž cílem bylo zjednat nápravu v pohoršení, které zde vzniklo před několika lety. Srov. Reskript ze dne 25. dubna 1994, str. 193.

¹⁹ Kritickou studii prohlubující téma rozvahy ordináře při trestní záležitosti v kanonickém řádu, též ve srovnání s jinými státními řády, nabízí E. MARTINELLI GLINOS, *La discrezionalità dell'azione penale nell'ordinamento della Chiesa Cattolica*, pro manuscripto, Roma 2005, str. 63-91.

²⁰ Srov. G.P. MONTINI, *I rimedi penali e le penitente: un'alternativa alle pene*, in: *Il processo penale canonico*, a cura di Z. SUCHECKI, Lateran University Press, Roma 2003, str. 77-89, 92-97 a 99-101.

²¹ Velmi kompetentní je v tomto ohledu studie o praxi uplatňované Kongregací pro nauku víry mons. Charlese J. Scicluna, ochránce spravedlnosti tohoto dikasteria: *Procedura e prassi presso la Congregazione per la Dottrina della Fede riguardo ai „delicta graviora“*, in: *Processo penale e tutela dei diritti nell'ordinamento canonico*, a cura di D. Cito, Giuffrè, Roma 2005, str. 279-288.

²² Sdílí se názor, že „zvláště v trestní oblasti se vyžaduje [...], aby zákonodárce usměrňoval výkon moci v dostatečně přesně vymezených hranicích, jak proto, aby se v církvi zachovala kázeň, tak proto, aby nehrozilo

4. Závažné zločiny a jejich vyhrazení Kongregací pro nauku víry

Poté, co Zákodárce definoval způsob jak postupovat při zločinech proti víře²³, uznal také za potřebné stanovit, jaká jsou *delicta graviora tum contra mores tum in sacramentorum celebratione commissa*.

V listě *Ad exsequendam*, zaslaném Kongregací pro nauku víry biskupům celé katolické církve a ostatním ordinářům a hodnostářům, je uveden přesný a úplný výčet nejzávažnějších zločinů, jež jsou vyhrazeny Kongregací pro nauku víry a které se dělí do tří skupin:

□ *Delicta contra sanctitatem augustissimi Eucharistiae Sacrificii et sacramenti*²⁴, která se přímo vztahují na svátost Eucharistie:

1. odnesení či ponechání si eucharistických způsobů za účelem svatokrádeže, zneuctění eucharistických způsobů;²⁵
2. pokus osoby bez kněžského svěcení sloužit mši;²⁶
3. předstírání liturgického slavení eucharistické oběti;²⁷
4. zakázané spoluslavení eucharistické oběti s duchovními církevních společenství, která nemají apoštolskou posloupnost ani neuznávají svátostnou důstojnost kněžského svěcení;²⁸
5. přepodstatnění za účelem svatokrádeže jedné látky bez druhé ve mši nebo i obou beze mše.²⁹

□ *Delicta contra sanctitatem sacramenti Paenitentiae*³⁰:

1. rozhřešení spoluviníka hříchu proti šestému přikázání Desatera;³¹
2. nabádání kajícíka, při udílení nebo při příležitosti nebo pod záminkou svátosti smíření, ke hříchu proti šestému přikázání Desatera, má-li zhřešit se zpovědníkem samotným;³²
3. přímé nebo *nepřímé* porušení svátostného tajemství;³³
4. zaznamenání či šíření ve sdělovacích prostředcích toho, co se říká ve zpovědi, jak ze strany zpovědníka, tak kajícíka.³⁴

nebezpečí protekcionářství nebo diskriminace, rigorismu nebo přílišné volnosti“ (V. DE PAOLIS, *L'Applicazione della pena (cann. 1341-1353)*, in: V. DE PAOLIS – D. CITO, *Le sanzioni penali nella Chiesa. Commento al Codice di diritto canonico. Libro VI.*, Urbaniana University Press, Città del Vaticano 2000, str. 210).

²³ Srov. CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI, *Agendi ratio in doctrinarum examine*, 29. června 1997, in: *AAS* 89 (1997), str. 830-835.

²⁴ *AAS* 93 (2001), str. 786.

²⁵ Srov. kán. 1367 CIC; kán. 1442 CCEO.

²⁶ Srov. kán. 1378 § 2, č. 1, a 1379.

²⁷ Srov. kán. 1379 CIC; kán. 1443 CCEO.

²⁸ Srov. kán. 908 a 1365 CIC; kán. 1443 CCEO.

²⁹ Srov. kán. 927 CIC.

³⁰ *AAS* 93 (2001), str. 786 nn.

³¹ Srov. kán. 1378 § 1 CIC; kán. 1457 CCEO.

³² Srov. kán. 1387 CIC; kán. 1458 CCEO.

³³ Srov. kán. 1388 § 1 CIC; kán. 1456 § 1 CCEO. Svätý otec se při příležitosti audience, kterou u něj konal tehdejší kardinál Ratzinger dne 7. února 2003, rozhodl zahrnout mezi tyto zločiny i nepřímé porušení svátostného tajemství.

³⁴ Tento *delictum gravius* byl přidán papežem Janem Pavlem II. až v nedávné době, rozhodnutím, které je možno datovat taktéž ke dni 7. února 2003.

□ *Delictum contra mores*, čili zločin proti šestému příkázání Desatera, *spáchaný duchovní osobou s mladším 18 let*³⁵, ke kterému může být zařazen i zločin pedofilie.

Motu proprio *Sacramentorum sanctitatis tutela* nezachází do specifických podrobností ve věci vyhrazení některých zločinů,³⁶ avšak v souladu s čl. 52 apoštolské konstituce Pastor bonus přisuzuje Kongregaci pro nauku víry zvláštní pravomoc pro souzení zločinů proti víře a nejzávažnějších zločinů spáchaných jak proti morálce, tak při udílení svátostí.³⁷

Toto vyhrazení je ve vztahu k ostatním dikasteriím Římské kurie výlučného charakteru a omezuje pravomoc místních ordinářů, „quoties [...] notitiam saltem verisimilem habeant“ (srov. kán. 1717 § 1). Je zřejmé, že pokud nejsou zvláštní důvody, které by ospravedlňovaly převzetí případu samotnou Kongregací, projednává ho v prvním stupni místní soud.

Výlučnou, pod trestem neplatnosti, však zůstává pravomoc Kongregace pro nauku víry při odvolání proti rozsudku prvního stupně, podaném jak obžalovaným tak ochráncem spravedlnosti.³⁸

4.1 Vyhrazení Kongregaci pro nauku víry ve vztahu k soudům prvního a druhého stupně

Z toho, co bylo výše uvedeno, vyplývá, že všechny závažné zločiny, jejichž posouzení je vyhrazeno Kongregaci pro nauku víry, musejí být projednávány soudní cestou podle norem vlastních zmíněnému dikasteriu. Toto vyhrazení má samozřejmě vliv na periferní soudy, soudí-li zločiny vyhrazené Kongregaci.

V předchozí legislativě bylo jasně uvedeno, že vyhrazení nějakého zločinu Kongregaci pro nauku víry (*in causis quae ad S. Officii Tribunal spectant*) neznamená ztrátu pravomoci nižších soudů (*inferiora tribunalia*), které *normas ab eodem traditas sequantur oportet*.³⁹ V kán. 247 § 2 zmiňovaného Kodexu z r. 1917 bylo mimo jiné uvedeno, že samotná Kongregace mohla soudit případy v prvním stupni a že byla pravomocná v odvolacím stupni, *si directe ad ipsam delatae fuerint*.⁴⁰ Jinými slovy, vyhrazení bylo absolutní v odvolacím stupni ve vztahu k periferním soudům a k soudu Římské rotý.

Nová kanonická legislativa, ve shodě s apoštolskou konstitucí Pastor bonus, neuvádí, zda vyhrazení, o němž v kán. 1362 § 1, č. 1 (kán. 1152 § 2, č. 1 CCEO), se týká prvního, nebo druhého stupně, anebo pouze situace, kdy je případ předán příslušnému dikasteriu Římské kurie. Nicméně procesní normy

³⁵ AAS 93 (2001), str. 787.

³⁶ Zde je znovu užitečné zmínit kritickou a pečlivou studii prof. Joaquína Llobella, která se problematikou „vyhrazení“ zločinů Kongregaci pro nauku víry zabývá: J. LLOBELL, *I delitti riservati*, str. 254-257.

³⁷ „Approbata a Nobis Agendi ratione in doctrinarum examine (CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI, Agendi ratio in doctrinarum examine, 29 Iunii 1997, in: AAS 89 [1997], str. 830-835), necesse quidem erat pressius definire [...] graviora delicta [...] pro quibus competentia Congregationis pro Doctrina Fidei exclusiva manet, sive etiam normas processuales speciales „ad canonicas sanctiones declarandas aut irrogandas““ (AAS 93 [2001], str. 738).

³⁸ D. CITO, *Nota al M.P. Sacramentorum sanctitatis tutela*, str. 323.

³⁹ Kán. 1555 § 1 CIC 1917.

⁴⁰ Kán. 247 § 1 CIC 1917.

Kongregace, které jsou nyní v platnosti, stanovují, že zločiny jí vyhrazené mohou být souzeny periferními soudy v prvním stupni, avšak ne v druhém stupni.⁴¹ Avšak v praxi není pro Kongregaci pro nauku víry neobvyklé pověřovat tyto soudy, *ex commissione pontificia*, aby vykonaly, *ad casum*, trestní řízení i v druhém stupni soudu.

Na druhé straně, pravomoc periferního soudu v prvním stupni může být nevyužita tehdy, když byl zločin ohlášen přímo na Kongregaci pro nauku víry⁴² a ta případ neodeslala perifernímu soudu, anebo tehdy, když Kongregace, pokud možno po vyslechnutí ordináře (*audito Ordinario*), převzala případ v prvním stupni a dokončila jeho předchozí šetření, které obvykle spadá do oblasti pravomoci ordináře či představeného. V každém případě, závažné zločiny vyhrazené Kongregaci pro nauku víry se projednávají soudní cestou, i když není vyloučeno, že samotné dikasterium rozhodne o provedení trestního *správního* řízení, podle kán. 1720 KKP (kán. 1486 CCEO).⁴³

4.2 Vyhrazení v rámci Římské kurie

Uváděný článek 52 apoštolské konstituce *Pastor bonus* usměrňuje materiální vyhrazení Kongregace pro nauku víry ve vztahu k ostatním dikasteriím Římské kurie.

a) Nejvyšší soud Apoštolské signatury

Články 121-125 apoštolské konstituce *Pastor bonus* široce hovoří o povaze Nejvyššího soudu Apoštolské signatury⁴⁴, který kromě toho, že vykonává funkci nejvyššího soudu, dohlíží na správný výkon spravedlnosti v Církvi.

Článek 124, č. 2 a 4, zřetelně objasňuje pravomoc Apoštolské signatury prodlužovat působnost Římské roty a periferních soudů a pověřovat je pravomocí. Ve skutečnosti vyhrazení, o kterém hovoří zmiňovaný článek 52, ukazuje, že tomuto nejvyššímu soudu nenáleží moc ovlivňovat pravomoc Kongregace pro nauku víry v materiích uváděných v čl. 52 *Pastor bonus* (avšak pouze v těchto).

Co se týká odvolání k vyššímu představenému na Římské kurii, dříve stála proti trestům uloženým ordinářem správní cestou pravomoc kongregací,⁴⁵ ale poté, co vstoupil v platnost článek 52 *Pastor bonus*, stala se

⁴¹ List *Ad exsequendam*, str. 787. „První stupeň může probíhat při dikasteriu nebo při jím pověřeném diecézním soudu; avšak odvolací stupeň probíhá výlučně a jedině při Kongregaci pro nauku víry“ (G. GIROTTI, *Commento agli artt. 48-55 della P.B.*, in: *Commento alla Pastor Bonus e alle norme sussidiarie della Curia Romana*, a cura di P. V. Pinto, LEV, Città del Vaticano 2003, str. 79).

⁴² Zločin pedofilie ohlašuje na Kongregaci pro nauku víry ordinář; to však nevylučuje možnost, že by se věřící, který se stal obětí tohoto zločinu, nemohl obrátit přímo na pravomoc Kongregace. V takovém případě Kongregace samozřejmě interpeluje ordináře, kterému může svěčit výkon předběžného šetření nebo ho požádat, aby první stupeň soudu vykonal jeho periferní soud.

⁴³ C. J. SCICLUNA, *Procedura e prassi presso la Congregazione per la Dottrina della Fede*, str. 286.

⁴⁴ Pro lepší porozumění normám týkajícím se Nejvyššího soudu Apoštolské signatury viz M. F. POMPEDDA, *Commento alla Pastor Bonus e alle norme sussidiarie della Curia Romana*, a cura di P. V. Pinto, LEV, Città del Vaticano 2003, str. 173-182.

⁴⁵ Viz výše, pozn. č. 7.

ostatní dikasteria nepravomocnými ve věci zločinů vyhrazených Kongregaci pro nauku víry.⁴⁶

Z moci zmíněného vyhrazení *ratione materiae* má Kongregace pro nauku víry výhradní pravomoc přijímat, jako hierarchicky nadřizený představený, odvolání proti správnímu rozhodnutí vydanému ordinářem ve věci závažných zločinů. Následně může být podáno odvolání, pro ověření oprávněnosti *in procedendo et/vel in decernendo*,⁴⁷ do stanovené lhůty třiceti dnů *ad Congregationem Ordinariam seu Feriam IV* Kongregace pro nauku víry,⁴⁸ a ne Druhé sekci Apoštolské signatury, ve smyslu článku 123 § 1 *Pastor bonus*. Jinými slovy, proti správnímu opatření uloženému pravomocnou Kongregací pro nauku víry či jí potvrzenému, „není možné podat jurisdikční odvolání k Apoštolské signatuře, ale je možné odvolat se na Kongregaci pro nauku víry - k jejímu řádnému zasedání, obecně známému pod názvem *Feria Quarta*“.⁴⁹ V této souvislosti je třeba mít na mysli, že uvedená *Feria Quarta* se narozdíl od Apoštolské signatury zabývá též posouzením *de merito* přijatého správního opatření, proti kterému bylo podáno odvolání. Odvolání má pak odkladný účinek.

b) Soud Římské roty

Soud Římské roty,⁵⁰ jakožto Soud *Apostolicae Sedis ordinarius appellationis*,⁵¹ je vyšší instancí *ad iura in Ecclesia tutanda, unitati iurisprudentiae consulit et*, prostřednictvím svých rozsudků, *tribunalibus inferioribus auxilio est*.⁵²

Článek 128 konstituce *Pastor bonus* cituje téměř doslovně kán. 1444 § 1, č. 2 CIC a znovu potvrzuje, že Rota je především odvolacím soudem. Ten je *ratione territorii* univerzální, neboli je řádným odvolacím soudem katolické církve *ubique terrarum* (čl. 72 NRRT). *Ratione materiae* může pak soudit všechny církevní případy, sporné a trestní, vyjma těch, jež jsou vyhrazeny Svatému otci či jiným dikasteriím.⁵³

⁴⁶ Kongregace pro nauku víry „je správním orgánem se vším, co charakterizuje instituci s výkonnou mocí, podle církevního správního práva“ (G. GIROTTI, *Commento*, str. 75).

⁴⁷ Šetření, které dikasteria provádějí při odvolání k vyššímu představenému či při odvolání, o kterém hovoří čl. 136, § 1 Všeobecného řádu Římské kurie ze dne 30. dubna 1999 (dále uváděného pod zkratkou RGCR) zahrnuje jak zkoumání *de merito* (vhodnost opatření, srov. kán. 1737 § 1 a 1739), tak oprávněnost opatření.

⁴⁸ Odlišně než jak stanoví čl. 136 § 4 Všeobecného řádu Římské kurie ze dne 30. dubna 1999: „Proti jednotlivým správním opatřením dikasterií Římské kurie nebo proti rozhodnutím jimi schváleným je povoleno se ve stanovené lhůtě odvolat k Apoštolské signatuře, která zkoumá přestoupení zákona při rozhodnutí o opatření či při jeho výkonu a na žádost odvolatele se také zabývá náhradou škod, které mohly být nezákonným opatřením způsobeny“.

⁴⁹ C. J. SCICLUNA, *Procedura e prassi presso la Congregazione per la Dottrina della Fede*, str. 285.

⁵⁰ Vhodnou studii o povaze a pravomoci Soudu Římské roty je R. FUNGHINI, *La competenza della Rota Romana*, in: *Le „Normae“ del Tribunale della Rota Romana*, Studi giuridici – 42, a cura di P. A. Bonnet e C. Gullo, LEV, Città del Vaticano 1997, str. 151-164; tamtéž, *Commento agli artt. 126-130 della P. B.*, in: *Commento alla Pastor Bonus e alle norme sussidiarie della Curia Romana*, a cura di P. V. Pinto, LEV, Città del Vaticano 2003, str. 183-192.

⁵¹ *Normae Romanae Rotae Tribunalis* (dále NRRT), 18. dubna 1994, čl. 1, in: *AAS* 86 (1994), str. 508.

⁵² Čl. 126 *Pastor bonus*.

⁵³ Instrukce *Dignitas Conubii* v čl. 27 § 2 stanovuje: „*salvis legibus particularibus a Sede Apostolica latis vel indultis ab eadem concessis, Rota Romana est unicum appellationis tribunal tertiae et ulterioris instantiae*“ (PONTIFICIUM CONSILIUM DE LEGUM TEXTIBUS, *Dignitas conubii*. *Instructio servanda a tribunalibus diocesanis et interdiocesanis in pertractandis causis nullitatis matrimonii*, 25. ledna 2005, LEV, Città del Vaticano 2005).

Rota má kromě toho pravomoc *inde a prima instantia* projednávat případy, které jí svěří papež, a případy, které jí postoupí Nejvyšší soud Apoštolské signatury (čl. 124, č. 2 Pastor bonus). Podle čl. 52 NRRT je také v moci děkana převzít případ v prvním stupni ve věcech, které spadají do pravomoci Roty (srov. kán. 1444 § 1), *auditis duobus antiquioribus Auditoribus*, a to *quoties peculiaria adiuncta sive locorum sive personarum propter bonum animarum idipsum urgeant*.

Ve vztahu k problematice, která nás zajímá, je Soud Římské roty, *vi legis*, naprosto nepravomocný, kromě případů, kterých by se Svatý otec sám ujal (kán. 1405 § 1, č. 4), i v případech, které by vyhradil Kongregaci pro nauku víry (tzn. *delicta contra fidem, crimen sollicitationis, privilegium fidei, graviora delicta tum contra mores tum in sacramentorum celebratione commissa*, čl. 52-53 Pastor bonus).

Tedy, když čl. 52 konstituce Pastor bonus hovoří o *crimen contra mores*, který je výlučně vyhrazen Kongregaci pro nauku víry, hovoří tím o zločinu spáchaném duchovním s osobou mladší osmnácti let, neboli o tzv. zločinu pedofilie. Tento druh zločinu soudí v prvním stupni obvykle soud odpovídající pravomocným kritériím, o kterých mluví kán. 1407 § 1, 1408 a 1412. Soudem druhého stupně, *ratione materiae*, je výlučně trestní soud Kongregace pro nauku víry.

Avšak u některých autorů⁵⁴ vyvolalo vydání reskriptu *Ex audientia SS.mi* ze dne 25. dubna 1994⁵⁵ o této výlučné pravomoci pochybnosti a rozpačitost. Reskript vyhlásil zvláštní přechodný trestní zákon pro Biskupskou konferenci Spojených států amerických,⁵⁶ podle níž zůstala pro tento druh zločinu nezměněna pravomoc Římské roty, podle kán. 1444 § 1, č. 1.⁵⁷

Když však vstoupilo v platnost motu proprio *Sacramentorum sanctitatis tutela*, ztratil výše zmíněný reskript platnost. *Crimen* pedofilie tak zůstává předmětem soudu výlučně Kongregace pro nauku víry, v odvolacím stupni.

5. Zločin pedofilie a předběžná opatření ordináře v trestní záležitosti

Jestliže se v některých biskupských konferencích vytríbila zvláštní legislativa týkající se tohoto druhu zločinu (srov. Americká instrukce), která měla bouřlivou odezvu, opatření vycházející z «motu proprio» *Sacramentorum sanctitatis tutela* a procedurální normy, jež je třeba v těchto případech uplatňovat, představují neodvolatelné nařízení pro všechny biskupy a ostatní ordináře a představné *totius Catholicae Ecclesiae*.⁵⁸

⁵⁴ Joaquín Llobell uvažoval ihned po vydání zmíněného reskriptu ze dne 25. dubna 1994 o výkladu, který ho vedl k závěru, že vyhrazení Kongregaci ve věci skutkové povahy „*crimen pessimum*“ obsažené v kán. 1395 není platné, a proto není platný ani procesní zákon vlastní tomuto dikasteriu, ani zvláštní promlčecí lhůta, kterou ukládá“ (J. LLOBELL, *I delitti riservati*, str. 277).

⁵⁵ *Ius Ecclesiae* 8 (1996), str. 193.

⁵⁶ Instrukce vydaná Biskupskou konferencí Spojených států amerických ohledně tohoto druhu zločinů se obracela na: „*to Latin-rite bishops and diocesan officials /.../ to clarify the steps of the process and the principal questions that tend to arise in such cases*“ (NATIONAL CONFERENCE OF CATHOLIC BISHOPS, *Canonical Delicts Involving Sexual Misconduct*, str. 390).

⁵⁷ Svatý otec pozměnil kán. 1395 § 2 a 1362 § 1, č. 2, avšak ne kán. 1444 § 1, č. 1; „*The Holy Father has not granted any derogation with regard to can. 1444 § 1, n. 1*“ (Reskript ze dne 25. dubna 1994, str. 193).

⁵⁸ Tato nařízení platí i pro generální představené duchovních institutů zasvěceného života papežského práva a duchovních společností apoštolského života papežského práva.

Co se týká jevu pedofilie, kdykoliv se ordinář alespoň s pravděpodobností dozví o tomto zločinu (*notitiam saltem verisimilem habeat*), poté, co provede předběžné šetření (*investigatione previa peracta*), je povinen předat o tom zprávu Kongregaci pro nauku víry (*eam significet*).⁵⁹

Zůstává tedy v platnosti povinnost ordináře či představeného provést předběžné šetření (kán. 1717 § 1),⁶⁰ avšak v případě, že se předběžné šetření prokáže odůvodněným, nemá ordinář již moc dále jednat podle kán. 1718, ale musí předpokládaný zločin oznámit Kongregaci pro nauku víry a vyčkávat, že ta - *nisi ob peculiaria rerum adiuncta sibi advocet*⁶¹ – mu nařídí, aby přikročil k dalšímu vyšetřování, prostřednictvím vlastního soudu.⁶²

Ordinář zahajuje a uzavírá předběžné šetření svým rozhodnutím (dekretem) (kán. 1719). V této fázi, která by se dala nazvat předběžná, je ordinář volán k tomu, aby zjišťoval opatrně, osobně nebo prostřednictvím vhodné osoby,⁶³ skutečnosti, okolnosti a přičetnost (stíhatelnost), aniž by ohrozil něčí dobré jméno.⁶⁴ Vykonává svoji disrecionalitu v tom, zda zahájí předběžné šetření či nikoliv.⁶⁵ Předběžné šetření se v některých případech může jevit jako zbytečné, především když by se mělo zakládat na „*nepodložených zprávách, dohadách, podezřeních, osobních domněnkách*“⁶⁶ vznesených na obžalobu domnělého viníka zločinu, a ne na skutečnostech objektivně odhalujících zločin pedofilie.⁶⁷

⁵⁹ V případech řeholních kněží je procedurální postup takový: „Kdykoliv se příslušný představený (kán. 620) alespoň s pravděpodobností doví o zločinu spáchaném řeholním duchovním, musí vykonat předběžné šetření podle práva, informovat o tom daného duchovního a dát mu možnost obhajoby (kán. 1717; 695 § 2). Všechny dokumenty budou předány nejvyššímu představenému, podle kán. 695 § 2. Nejvyšší představený předá dokumenty Kongregaci pro nauku víry, spolu s vlastním vyjádřením a vyjádřením své rady ohledně dané záležitosti a ohledně následujícího postupu.“ (C. J. SCICLUNA, , str. 286).

⁶⁰ Pro prohloubení tématu předběžného šetření viz F. DANEELS, *L'investigazione previa nei casi di abuso sessuale di minori*, in: *Iustitia in Caritate*. Miscellanea dei studi in onore di Velasio De Paolis, a cura di J. J. CONN – L. SABBARESE, Urbaniana University Press, Città del Vaticano 2005, str. 499-506; srov též A. G. MIZINSKI, *L'indagine previa (1717-1719)*, in: AA.VV., *Il processo penale canonico*, a cura di Z. SUCHECKI, Lateran University Press, Roma 2003, str. 169-211.

⁶¹ List *Ad exsequendam*, str. 787.

⁶² Jakmile Kongregace pro nauku víry obdrží dokumenty od nejvyššího představeného, vymezí další postup a opatření, které je třeba přijmout. V případě, že by dala přednost *trestní soudní cestě*, může také určit, jaký soud má pravomoc se případem zabývat. Tento soud může rozhodnout o propuštění člena z institutu stejně jako uložit trest propuštění z duchovenského stavu. Soudní řízení druhého stupně je přednostním právem Kongregace. Pokud se ovšem rozhodne pro *správní cestu*, požaduje se od nejvyššího představeného, aby zachoval, co předepisuje kán. 699 § 1. Nejvyšší představený může se svou radou vydat kázeňské opatření. Avšak potvrdit rozhodnutí o propuštění z institutu náleží Kongregaci pro nauku víry, podle kán. 700, stejně jako potvrdit rozhodnutí o propuštění z duchovenského stavu; srov. C. J. SCICLUNA, *Procedura e prassi presso la Congregazione per la Dottrina della Fede*, str. 287.

⁶³ Touto osobou je obvykle soudní vikář diecézního církevního soudu, který je k tomu biskupem pověřen a který už ze zákona splňuje podmínku být knězem. To je v případě, že podezřelý je kněz, nutné.

⁶⁴ Velmi patřičná poznámka je, že „v některých případech může být zpráva o zneužití mladistvého duchovním lidmi rozšiřována, ale ordinář a pověřený vyšetřovatel musejí být na pozoru, aby ji nerozšiřovali oni.“ (F. DANEELS, *L'investigazione previa*, str. 500).

⁶⁵ V této souvislosti je důležité, že „v průběhu celého předběžného šetření má základní a podstatnou úlohu ordinář. Jakýkoli jeho zákrok se opírá **o princip rozvahy (diskrecionality)**, který nesmí být zaměňován se svévolností. Pravomoc, kterou ordinář má, z něj činí hlavního garanta spravedlnosti a garanta práv a povinností věřících. Ordinář rozhoduje o tom, zda bude předběžné šetření zahájeno či nikoliv, rozhoduje o jeho uzavření a o archivaci.“ (Z. SUCHECKI, *La tutela penale della dignità della persona umana*, str. 316).

⁶⁶ Anebo „*Or even on known past acts that are no longer canonically prosecutable*“ (NATIONAL CONFERENCE OF CATHOLIC BISHOPS, *Canonical Delicts Involving Sexual Misconduct*, str. 395).

⁶⁷ Neboli „*That the cleric is guilty of the canonical delict in question*“ (tamtéž, str. 394). Náležitě se dodává, že „to neznamená pouze ověřit, že došlo k fyzickému kontaktu či k přímému zneužití, ale patří sem i zneužití nepřímé (např. ukazovat mladistvým pornografii, ukazovat se jim nahý). Patří sem i získávání či stahování

Když tedy ordinář vhodným šetřením (které nemá charakter formálního procesu)⁶⁸ zjistí, že pachatelem zločinu je kněz a že existují opodstatněné důkazy, že takový zločin byl spáchán k újmě osoby mladší osmnácti let,⁶⁹ je volán k tomu, aby byl podřízen ve věci zahájení trestného procesu⁷⁰ zvláštnímu zákonu stanovenému daným dikasteriem, které, *servatis de iure servandis*, obvykle odkáže vedení trestního procesu perifernímu soudu, při zachování práva převzít případ v prvním stupni, *nisi ob peculiariora rerum adiuncta*, nebo předložit případ přímo Svatému otci pro *dimissio ex officio* (propuštění z úřadu) obžalovaného duchovního. Je-li toto rozhodnutí vydáno, je neodvolatelné.⁷¹

Poté, co ordinář podal zprávu příslušnému dikasteriu, má však, na druhé straně, také pravomoc, učinit – vyžaduje-li to případ – vhodná kázeňská opatření, ne trestní (srov. kán. 1341; 1348; 1718 § 1, č. 2). Po zahájení procesu je možné uplatnit jako preventivní opatření totéž – jak to uvádí kán. 1722 (kán. 1473 CCEO); ve fázi předběžného šetření může zase, jsou-li proto vážné důvody, učinit vhodná opatření (ne trestní) proto, aby se předešlo škodě a zabránilo se pohoršení, ve prospěch obecného dobra.⁷² Je jasné, že k tomu je třeba přistoupit se zvláštní opatrností a po bedlivém zvážení, aby se v případě předešlo odvolání správní cestou.⁷³

Proti rozsudku prvního stupně, jak ze strany viníka či jeho obhájce, tak ze strany ochránce spravedlnosti, kromě toho *valide unice manet* odvolací právo *tantummodo ad Supremum Tribunal eiusdem Congregationis*. Jedná se tedy o odvolání možné k jedinému zvláštnímu soudu ustanovenému při Kongregaci pro nauku víry, jehož rozhodnutí v druhém stupni není podřízeno odvolání a je proto pravomocné.⁷⁴

Kriminální čin pedofilie se promlčuje po deseti letech (kán. 1362 § 1, č. 1 CIC a 1152 § 2, č. 1 CCEO).⁷⁵ Plynutí promlčecí doby se řídí podle univerzálního a obecného práva; ale v případě zločinu s nezletilým spáchaným

(downloading) dětské pornografie, např. z internetu“ (C. J. SCICLUNA, *Procedura e prassi presso la Congregazione per la Dottrina della Fede*, str. 283).

⁶⁸ Srov. F. DANEELS, *L'investigazione previa*, str. 502.

⁶⁹ Tato změna věkové hranice ze 16 na 18 let klasifikaci zločinu stěžuje. *Motu proprio* označuje za zločin jakékoli přestoupení šestého přikázání s osobou mladší 18 let, ať se jedná o *pedofiliu* (sexuální přitažlivost k nevypělým dětem), *efebofiliu* (sexuální přitažlivost k dospívajícím), *homosexualitu* (sexuální přitažlivost k dospělým stejného pohlaví) či *heterosexualitu* (sexuální přitažlivost k dospělým opačného pohlaví)“ (C. J. SCICLUNA, *Procedura e prassi presso la Congregazione per la Dottrina della Fede*, str. 283).

⁷⁰ Zmiňovaná instrukce Biskupské konference Spojených států amerických požaduje, aby si byl ordinář, dříve než zahájí soudní řízení, odůvodněně jistý o dvou faktorech: první, jak již bylo řečeno v poznámce 64 (viz výše), vyžaduje vědomí duchovního, zatímco druhým je zvážení, že „*That /.../ the canonical imposition of a penalty /.../ is the appropriate method of dealing with the overall pastoral situation*“ (NATIONAL CONFERENCE OF CATHOLIC BISHOPS, *Canonical Delicts Involving Sexual Misconduct*, str. 394).

⁷¹ Srov. C. J. SCICLUNA, *Procedura e prassi presso la Congregazione per la Dottrina della Fede*, str. 285 nn.

⁷² V této souvislosti je třeba mít na zřeteli, co stanoví kán. 223 § 2, který hovoří o povinnosti církevních představených upravit z důvodu obecného prospěchu výkon práv patřících křesťanům. O těchto ne trestních normách, které mají za cíl vyvarovat se svévolným a ukvapeným opatřením tohoto druhu ve vztahu k duchovním, viz F. DANEELS, *L'investigazione previa*, str. 503.

⁷³ Ohledně správního odvolání viz výše, § 4.2. I o odvolání ze strany řeholních duchovních rozhoduje ve věci závažných zločinů výlučně řádně zasedání Kongregace pro nauku víry (*Feria IV*).

⁷⁴ C. J. SCICLUNA, *Procedura e prassi presso la Congregazione per la Dottrina della Fede*, str. 286. Rozhodnutí se stane pravomocným také tehdy, když odvolání proti rozsudku nebylo podáno v užitečné lhůtě a když v odvolacím stupni řízení zaniklo nebo se jej strany vzdaly, srov. kán. 1641, č. 2-3.

⁷⁵ V době před vydáním Kodexu z r. 1983 nebyla pro tyto případy předepsána promlčecí doba.

duchovním začíná plynout ode dne, kdy nezletilý dovršil osmnáct let.⁷⁶ Tento aspekt promlčecí doby se v praxi jeví jako problematický,⁷⁷ a proto Svätý otec udělil 7. listopadu 2002 pravomoc zrušit⁷⁸ případ od případu promlčecí dobu,⁷⁹ na odůvodněnou žádost jednotlivých biskupů.

Na závěr je stanoveno, že v soudech ustanovených při ordinářích mají funkci soudce, ochránce spravedlnosti, notáře a obhájce v takových případech zastávat pouze kněží. Po uzavření instance v periferním soudu jsou všechny dokumenty případu *quam primum transmittantur* Kongregaci pro nauku víry. Tyto případy zůstávají papežským tajemstvím a musejí být při nich zachována trestní pravidla CIC (a CCEO), v jednotě se zvláštními normami vydanými, *pro singulo casu*, Kongregací pro nauku víry.

7. Závěr

Odvolání na *sollicita pastoralis cura*, kterým končí list *Ad exsequendam*, plně dotvrzuje smysl zodpovědnosti, kterou na sebe ordináři a představení musejí vzít, aby pomáhali – i prostřednictvím nezbytných trestů – růstu svatosti duchovních a věřících, nad kterými jsou ustanoveni, a *ut graviora delicta omnino vitentur*.⁸⁰

Tato studie⁸¹ poukázala na to, jak Nejvyšší zákonodárce «*motu proprio*» *Sacramentorum sanctitatis tutela* zaručuje ordináři diskrecionalitu při zjišťování základních předpokladů pro zahájení procesu a všech důležitých skutečností ohledně zločinu pedofilie (*praevia investigatio*); avšak na druhé straně také prokázala, že jednání ordináře v trestní věci (*ratione materiae*) je do určité míry také zřetelně omezeno, v důsledku povinného uplatnění zvláštních pravidel předepsaných pro vyhrazené zločiny.

Z italštiny přeložila: Bc. Romana Kestlerová, překladatelka DCS

⁷⁶ Davide Cito k tomu uvádí: „nesmíme zapomínat, že skutková povaha činu může být velmi různá. Jedná-li se o násilí spáchané na dítěti (obou pohlaví), vyžaduje tento poklesek okamžitý a ostrý zásah, protože je bezpochyby vědomý, třebaže může být zapříčiněn provokujícím chováním téměř plnoletých dospívajících“ (D. CITO, *Nota al M.P. Sacramentorum sanctitatis tutela*, str. 327).

Na druhé straně, i když se sexuální zneužití mladistvého mezi 16 a 18 rokem předtím než vešlo v platnost *motu proprio* (30. dubna 2001), nebylo konfigurováno skutkovou podstatou jako zločinné, v praxi Kongregace pro nauku víry bylo i přesto považováno za stíhatelné, podle kán. 1399. Srov. C. J. SCICLUNA, *Procedura e prassi presso la Congregazione per la Dottrina della Fede*, str. 284.

⁷⁷ „Bylo by žádoucí vrátit se k předchozímu systému nepromlčitelnosti závažných zločinů“ (tamtéž, str. 284).

⁷⁸ It. „*derogare*“ = zrušit, částečně pozměnit

⁷⁹ Ohledně textu «*motu proprio*» a o změnách vyhlášených Svätým otcem ve věci závažných zločinů je užitečná práce W. H. WOESTMANNA, *Ecclesiastical Sanctions and the penal Process: A Commentary on the Code of Canon Law*, Appendix XXII, University of St. Paul, Ottawa 2003, str. 300-309 a 314 nn.

⁸⁰ V případě této skutkové povahy zločinu mohou být ku prospěchu pozitivní vědy, pro stanovení diagnózy, prognózy, terapie a prevence pro tyto nebezpečné situace. Srov. C. J. SCICLUNA, *Sexual Abuse of Children and Young People by Catholic Priests and Religious: Description of the Problem from a Church perspective*, in: PONTIFICIA ACADEMIA PRO VITA, *Sexual Abuse in the Catholic Church scientific and legal perspectives*, LEV, Città del Vaticano 2003, str. 18 nn.

⁸¹ Při sestavování této práce zabývající se zločinem pedofilie, se nám dostalo cenných a zodpovědných rad mons. Charlese J. Scicluny, ochránce spravedlnosti Kongregace pro nauku víry, jemuž patří dík za jeho ochotnou pomoc.